

debatprofilen | Jordemoder **Vibe Kjer Nemming** ser en risiko for, at man kommer til at gøre nogle kvinder en bjørnetjeneste, hvis man udvider abortgrænsen. For i dag har man allerede alle muligheder for en abort, hvis man vitterligt ikke ønsker et barn, mener hun

At flytte abortgrænsen er at gøre et problem ud af noget, der ikke er et problem

Lærke Schmidt Fallesen

fallesen@k.dk

● **Vibe Kjer Nemming, du mener, at den nuværende abortgrænse på 12 uger ikke bør ændres. Hvorfor ikke?**
Når man foreslår at flytte grænsen for abort, virker det for mig, som om man laver et problem ud af noget, som ikke er et problem. Langt de fleste kvinder får en abort relativt tidligt. De opdager, at de er gravide tidligt i forløbet og når at få aborten inden 12 uger.

For rigtig mange sker det endda allerede i de første seks-tyv uger. Når vi diskuterer abortgrænsen, kommer det hurtigt til at handle om, at vi gerne vil hjælpe kvinder med fri ret til abort, men den mulighed er der allerede. Danske kvinder har alle muligheder for at få en abort, hvis de ellers har et argument for det – og det har langt størstedelen af dem, der ønsker en sen abort.

● **Men kan man ikke forestille sig et tilfælde, hvor en kvinde uden et validt argument ønsker at få en abort?**

Det kan man hypotetisk set godt, men i sådan et tilfælde har kvinden haft tre måneder til at opdage, at hun er gravid og har sandsynligvis vidst det, før grænsen var nået. Hun må også antages at leve i en økonomisk stabil position og i en ordentlig parrelation.

Det kan heller ikke være et spørgsmål om, at hun ikke er gammel eller moden nok til at være mor. Ligesom der heller ikke kan være noget misbrug eller andre sociale problemer, for så ville der være et argument for en senabort. Jeg kan ikke komme i tanke om nogen, som har haft en god grund til at få en abort, der har fået afslag på det.

De enkelte kvinder, jeg har mødt, som har fået afslag, er alle kvinder, hvor det er kommet frem, at de har været i tvivl om, hvorvidt de gerne ville beholde barnet, da de søgte samråd.

● **Men hvis langt de fleste alligevel får samrådstilladelse, når de søger om abort efter de 12 uger. Hvorfor så ikke bare rykke grænsen?**

Mit argument er, at vi allerede har et system, der fungerer, så hvorfor lave det om? Samtidig er tid også en faktor. Der er ret stor forskel på, om man får en abort i uge 7, 12 eller 16. Der sker meget i graviditeten på den tid, og mængden af mulige gener og smerter stiger, jo længere tid, der går, før man får det gjort. Det gælder også på det følelsesmæssige plan.

Min personlige oplevelse er, at kvinder, der får senaborter, er mere emotionelt påvirket end dem, der får det tidligere. Selvom det er et klart ønske at få en abort, er det mit indtryk, at kvinder, der får den sent i processen er mere kede af det, og at beslutningen også i højere grad ledsages af en form for skyldfølelse. Hvis grænsen bevares, hvor den er, tror jeg, at det gør det nemmere for kvinder i en sådan situation at få det gjort så tidligt som muligt.

Siden jeg udgav mit debatindlæg i Berlingske har jeg også fået refereret en undersøgelse fra Sverige, hvor grænsen er 18 uger, altså seks uger længere end i Danmark. Den viser, at langt de fleste aborter i Sverige også bliver foretaget omkring de syv uger.

Der er også nogle, der først får den omkring 12. uge og nogle enkelte, der får den senere hen, men det er altså et fåtal, selvom grænsen er udvidet.

● **I debatindlægget i Berlingske argumenterer du også for, at det kan være ubekvemt for de berørte fagpersoner at udføre aborten. Hvorfor det?**

Jeg er ikke selv specielt ubekvem ved at udføre senaborterne, men jeg har gennem tiden mødt personale, som assisterer med aborter, der giver udtryk for, at de synes, det er en smule svært at være med til.

PRIVATFOTO

Vibe Kjer Nemming

Født i 1991.

Uddannet jordemoder fra University College Nordjylland i 2015.

Jordemoder ved Aasiaat Regionssygehus i Grønland.

Debatprofilen

I **debatprofilen** interviewer vi hver uge en person, som har bidraget til en af ugens centrale debatter.

Det bliver selvfølgelig ikke italesat over for kvinderne, og arbejdet udføres professionelt, men jeg har oplevet flere kolleger, der har haft brug for at tale om oplevelsen efterfølgende.

De giver udtryk for, at det kan have været lidt ubehageligt at være med til. Jeg kan selv tænke, at det kan have noget at gøre med, at fosteret bliver mere og mere veludviklet, og at det bliver tydeligere, at det er ved at blive til et menneske, men det er ikke noget, jeg har fået bekræftet.

● **Men hvis man alligevel hjælper langt størstedelen af de kvinder, der ønsker en abort. Hvorfor så ikke hjælpe de sidste 50 kvinder, der anslås at få afslag?**

For mig at se, må det være kvinder, der er stillet ret godt. Det kan ikke være kvinder, der er økonomisk ustabile, som oplever vold i parforhold, eller som har andre problemer.

Det er ret nemt at få en samrådsabort. Der kan ikke være store problemer i dit liv, hvis du får afslag på abort, og inden da har du haft alle muligheder for at nå at opdage, at du er gravid i de tre måneder, der er gået, før grænsen nås.

Hvis der vitterligt er oprigtig tvivl omkring, hvorvidt du vil have aborten, er der også en stor risiko for, at man senere fortryder aborten. Måske man i stedet kan komme til at gøre nogle kvinder en bjørnetjeneste ved at have en grænse på 18 uger i stedet. ■

liv og meninger | Interessen for morgensang er tegn på samling og oprustning

Katrine Frøkjær Baunvig

JEG HUSKER TYDELIGT fornemmelsen af det særlige materiale, der udgjorde omslaget til de sangbøger, som min skoleklasse i 1990'erne gjorde brug af under musikundervisningen på folkeskolen i udkanten af Aarhus.

"555 sange" stod påskrevet med irgrøn mod den mørkegrønne baggrund. Materialet var lidt klæbrigt. Og indbindingen var leddeløs, let mørnet.

Men det var også bedst, hvis man ikke behøvede at slå op i bogen; hvis man demonstrativt turde lade den ligge i skødet, fordi man kunne teksten udenad.

VI SANG GERNE OM MORGENEN. Eller sådan husker jeg det i hvert fald. Vi sad på stole stillet i en cirkel afbrudt af et klaver. Bag instrumentet sad min søde, diskrete og vedholdende musiklærer. Han havde et varmt, tålmodigt blik. Han missede med øjnene, når lyset undertiden ramte ham. Jeg husker bedst aprilhimle i stål og pludselig sol. Vi blev bedt om selv at udvælge os sangene.

"Nu titte til hinanden", "Jeg ved en lærkere-de", "I østen stiger solen op", "Se, nu stiger solen" er dem, jeg husker bedst fra musiklokalet i halvkælderen under skolens brutalistiske rødstensbyggeri.

Netop disse fire sange er nok i virkeligheden dem, jeg husker bedst som sådan. Dengang smagte de gammelt.

Nu ved jeg, at de som sange og salmer betragtet er relativt unge. B.S. Ingemanns (1789-1862) bidrag, "Nu titte til hinanden" og "I østen stiger solen op", som er de ældste, har kun 150 år mod den kristne sangtraditions mere end 1500. Jakob Knudsens (1858-1917) "Se, nu stiger solen" og Harald Bergstedts (1877-1965) "Jeg ved en lærkerede" er endnu yngre. Men for mig klang de dengang alle dybt af fortidens orden, renhed og mildhed.

ANALYSEN ER NATURLIGVIS VOKSEN, men følelsen barnlig. Og følelsen er givetvis én, som alle tre forfattere faktisk tilstræbte at fremkalde. Under alle omstændigheder forholdt de sig kritisk til det, som de hver på sin måde betragtede som en moderne og rodløs samtid – respektive

ILLUSTRATION: RASMUS JUUL

samtider, der manglede dannelse og værdsættelse af traditionen.

Den offentlige drøftelse af morgensang, som efter den nyslåede kulturminister Jakob Engel-Schmidts (Mod) nytårsopfordring til landets skoler om at synge morgensang tre dage om ugen, runger af samme grundtanke: Sang er et redskab til kulturel dannelse og traditionsindforståelse.

Netop fordi morgensang i den grad forbindes med dyb dansk tradition, er det måske overra-

skende, at den omfangsrige offentlige opmærksomhed på fænomenet er relativt ny?

Naturligvis vidner mange af de sange, der er til rådighed om fortiden, engagement i syngekulturen.

Men godtager man avisomtaler som et indeks for nationens fællesopmærksomhed, står det klart, at morgensangen voksede sig stærk op gennem det 20. århundrede.

Der skete en påfaldende stigning fra genforeningsåret 1920 og frem til de mørke besættel-

Morgensang er noget, der optager os som nation i tidehverv og kriser.

sesår i 1940'erne. Herefter holdt morgensange sit nyvundne niveau frem til 1950, hvorefter det oplevede en vis nedgang, som for sin del nåede bunden i midten af 1960'erne. Fra 1989 skete der imidlertid igen en markant og denne gang stadig mere voldsom stigning, som blot accelererede fra 2001 og ind i det ny årtusinde. Dette kan man lære, hvis man dykker ned i Det Kongelige Biblioteks digitale arkiv over danske aviser fra 1600-tallet og frem til i dag.

Under coronakrisen tilvejebragte DR som bekendt en smittesikker morgensang. I det hele taget synes årstallene ovenfor at antyde, at morgensang er noget, der optager os som nation i tidehverv og kriser. Interesse for morgensang er tegn på sammenrykning og oprustning. For tiden stimler begrundelserne for samling og oprustning sammen endnu en gang: klima, Putin, inflation, ensomhed.

Jeg bakker kulturministeren op. Se, nu stiger solen. ■

Liv og meninger skrives på skift af tv-vært og forfatter **Flemming Møldrup**, forfatter og salmedigter **Iben Krogsdal**, leder af Center for Grundtvigforskning **Katrine Frøkjær Baunvig** og rektor for Designskolen i Kolding **Lene Tanggaard**.

Store bededag er ikke længere en bededag.
Det er en konfirmationsdag

Knud Munksgaard

DER ER UDEN TVIVL en bred folkelig opbakning til den politiske beslutning om at gennemføre en massiv oprustning på baggrund af Ruslands krig mod Ukraine.

Der er ligeledes i befolkningen en udbredt medfølelse med den ukrainske befolkning, som må gennemgå ufattelige lidelser som følge af krigens rædsler.

Det er blandt andet kommet til udtryk ved, at danskerne i rigt mål accepterede at modtage mange ukrainske flygtninge.

Det er klart, at de kommende års stigninger af forsvarsudgifterne skal finansieres på en eller anden måde. Derfor er det også en fin tanke, at den danske befolkning yder sit bidrag ved at afgive en helligdag.

JEG VED MEGET VEL, at sammenkoblingen mellem afskaffelse af store bededag og de stigende forsvarsudgifter ikke holder vand. Men selve idéen om, vi alle måtte yde noget for at sikre landets fremtidige økonomi, er tiltalende.

Det kan undre, at fagbevægelse og forskellige folkekirkelige grupperinger anført af biskopperne er kommet helt op i det røde felt som følge af afskaffelse af store bededag. Så stor en katastrofe er det jo heller ikke, at vi må afgive denne årlige fridag.

Så stor en katastrofe er det jo heller ikke, at vi må afgive denne årlige fridag.

Folkekirken har allerede slettet store bededag som en bods- og bededag til fordel for afholdelse af konfirmationer.

Som jævnlig kirkegænger holder jeg mig væk fra gudstjenesten store bededag, da der altid holdes

konfirmation denne dag. Her er det konfirmanderne, der er i centrum og kirken er fyldt med de glade unge mennesker og deres familier. En festlig dag, men ikke en bededag.

Så det er svært at forstå, at det kirkeligt set er så uheldigt at fjerne store bededag en fredag. Bededagen kan uden større postyr flyttes til en søndag.

Det kræver en ændring af alterbogen, men at flytningen af store bededag til en søndag skulle føre til flere års arbejde med en ændret alterbog, går over min forstand. Og konfirmationerne kan gennemføres på lørdage.

Det er rigtigt, at store bededag har en århundredlang tradition bag sig, men at den stikker dybt i den folkelige sjæl, tvivler jeg på. Langt den største del af befolkningen betragter dagen som en velkommen fridag med varme hverder aftenen før.

DET FOREKOMMER helt ude i hampen og uklogt, at biskopperne fremturer med, at der nu er ved at ske et skred i forholdet mellem kirke og stat.

Processen med realiseringen af regeringsforslaget om afskaffelse af store bededag har absolut ikke været køn.

Men det medfører ikke, at man fra kirkeligt hold skærper tonen unødigt og taler om krise mellem stat og kirke. Man kan spørge, hvem det gavner mest at problematisere den eksisterende folkekirkelige ordning: Staten eller kirken?

Store bededag bliver afskaffet som helligdag. Så er det tid til besindighed ikke mindst fra kirkeligt hold. Man må sige, at vi er et lykkeligt folk, når vores største problem åbenbart er afskaffelse af af en helligdag. ■

Knud Munksgaard er lic.pæd. og forhenværende rektor.

Hvad mener du?

Deltag i debatten, og send din holdning til debat@k.dk eller i et brev til Kristeligt Dagblad, Vimmelskafst 47, 1161 København K.